

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Eläketurvakeskuksesta annettua lakia, työntekijän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, kunnallista eläkelakia ja valtion eläkelakia. Eläketurvakeskuksen tehtävänä olisi edistää ja yhteensovittaa työeläketurvan toimeenpääntä ja kehittämistä työeläkejärjestelmän yhteiselimenä. Ensisijainen vastuu julkisten alojen eläkejärjestelmien kehittämisestä säilyisi edelleen julkisten alojen eläkejärjestelmien piirissä. Eläketurvakeskuksen edustajistoon ja hallitukseen tulisi myös julkisten alojen eläkejärjestelmien sekä työnantajien ja työntekijöiden edustus.

Eläketurvakeskus kattaisi kustannuksensa eläkelaitoksilta niissä vakuutettujen henki-

löiden työansioiden mukaisessa suhteessa perittävällä kustannusosuudella ja tuottamistaan palveluista perittävillä toimintokohtaisilla palvelumaksuilla sekä muilla tuotoilla. Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannusosuudesta jakautuisi yksityisten alojen työeläkejärjestelmän ja julkisten alojen eläkejärjestelmän eläkelaitoksille sen mukaan, kuinka suuri osa Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista kohdistuu näille eläkelaitoksille. Julkisten alojen eläkelaitosten täysimääräinen osallistuminen Eläketurvakeskuksen rahoitukseen toteutettaisiin kuitenkin vaiheittain.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila.....	4
Työeläkkeen periaatteet	4
Julkisten alojen työeläkejärjestelmästä ja yhteistyöstä yksityisen alojen työeläkejärjestelmän kanssa	4
Eläketurvakeskuksen tehtävät	6
Eläketurvakeskuksen hallinto	7
Eläketurvakeskuksen rahoitus	7
2. Keskeiset ehdotukset	8
Eläketurvakeskuksen hallinto	9
Eläketurvakeskuksen rahoitus	9
3. Esityksen vaikutukset	10
3.1. Taloudelliset vaikutukset	10
3.2. Organisaatiovaikutukset	11
4. Asian valmistelu	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	13
1. Lakiehdotusten perustelut	13
1.1. Laki Eläketurvakeskuksesta.....	13
1.2. Työntekijän eläkelaki	16
1.3. Maatalousyrittäjän eläkelaki	17
1.4. Kunnallinen eläkelaki.....	17
1.5. Valtion eläkelaki	17
2. Tarkemmat säännökset	18
3. Voimaantulo	18
4. Säättämisjärjestys	18
LAKIEHDOTUKSET	19
Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta	19
työntekijän eläkelain muuttamisesta	22
maatalousyrittäjän eläkelain 136 §:n muuttamisesta.....	24
kunnallisen eläkelain 132 §:n muuttamisesta	25
valtion eläkelain muuttamisesta	26
LIITE	27

RINNAKKAISTEKSTIT	27
Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta	27
työntekijän eläkelain muuttamisesta	33
maatalousyrittäjän eläkelain 136 §:n muuttamisesta.....	36
kunnallisen eläkelain 132 §:n muuttamisesta	37

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

Työeläkkeen periaatteet

Yksityisten alojen työeläkejärjestelmää koskeva yleislaki, työntekijäin eläkelaki (395/1961; TEL) tuli voimaan vuonna 1962. Laissa määriteltiin yksityisten alojen palkansaajien eläkejärjestelmän peruseriaatteet. Näitä periaatteita on sovellettu pitkälti muissakin ansioeläkelaeissa.

Työeläkkeen keskeinen tehtävä on turvata toimeentulon lakisääteinen jatkuvuus, kun työansio vanhuuden, työkyvyttömyyden tai perheenhuoltajan kuoleman takia lakkaa. Tavoite pohjautuu nykyisin perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaiseen lakisääteiseen perustoimeentuloturvaan.

Työeläkkeen määrä riippuu kunakin vuonna ansaituista työansioista. Eläkkeen määrätymiseen ei vaikuta työntekijän siirtyminen työnantajalta toiselle eikä yksityisiltä aloilta julkisille aloille tai päinvastoin. Ansaittu eläkeoikeus säilyy eikä työeläkkeen perusteena olevilla ansioilla ole enimmäismäärää. Yksityisten alojen työnantaja on velvollinen järjestämään työntekijöittensä työeläketurvan joko työeläkevakuutusyhtiössä, eläkekassassa tai eläkesäätiössä. Työeläkkeen rahoitusvastuu on työnantajilla ja myös työntekijöillä.

Suomalaista yksityisten alojen työeläkevakuutusta on työeläkejärjestelmän alusta lähtien hallinnoitu hajautetusti työeläkevakuutusyhtiöissä sekä eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa. Niiden tehtävänä on sosiaaliturvan toimeenpanijana vastata ensisijaisesti työeläke-etuuksien myöntämisestä ja maksamisesta vakuutetuille ja eläkkeensaajille.

Järjestelmän yhteisiä tehtäviä ja yhteistointia varten on tarvittu keskuselin, Eläke-

turvakeskus. Sen perustehtävät, työeläkelaitoksia palvelevana yhteiselimenä, ovat säilyneet sisällöltään pitkälti samanlaisina kuin ne olivat työeläkejärjestelmää perustettaessa.

Eläketurvakeskuksen tehtävät täydentyivät, kun maatalousyrittäjiä ja muita yrittäjiä koskevat eläkelait tulivat voimaan vuoden 1970 alusta.

Työeläkejärjestelmän ominaispiirteisiin on kuulunut, että keskeiset työmarkkinajärjestöt ja yrittäjäjärjestöt osallistuvat järjestelmän kehittämiseen ja hallintointiin.

Yksityisten alojen työeläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen toiminnan ovat rahoittaneet yksityisten alojen työnantajat ja työntekijät sekä yrittäjät työeläkevakuutusmaksun osana. Lakisääteiseen työeläketurvaan kuuluvien etuuksien myöntämistä ja niitä koskevaa yhteistä hallintoa on lainsäädännössä pidetty perustuslain tarkoittamana julkisen vallan käyttönä.

Yksityisten alojen työeläketurva koskevat lait, lukuun ottamatta merimieseläkelakia (1290/2006; MEL), yrittäjän eläkelakia (1272/2006; YEL) ja maatalousyrittäjän eläkelakia (1280/2006; MYEL), koottiin vuoden 2007 alusta voimaan tulleeseen työntekijän eläkelakiin (395/2006; TyEL). Eläketurvakeskuksesta säädetään Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa (397/2006; ETKL).

Työeläkevakuutustoiminnan ja sen hallinnon riippumattomuutta tehostettiin työntekijän eläkelaila ja työeläkevakuutusyhtiötä koskevan lain muutoksella, joka myös tuli voimaan vuoden 2007 alusta.

Julkisten alojen työeläkejärjestelmästä ja yhteistyöstä yksityisen alojen työeläkejärjestelmän kanssa

Kunnallinen eläketurva sai oman, työnteki-

jäin eläkelakia vastaaville periaatteille rakentuvan lainsäädäntönsä vuonna 1964 (kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaki 202/1964; KVTEL, sittemmin kunnallinen eläkelaki 549/2003; KuEL). Eläketurvaa hoitamaan perustettiin kunnallinen eläkelaitos (Kuntien eläkevakuutus), jonka toiminta järjestettiin julkisoikeudellisille perusteille ja jonka ylintä päätösvaltaa käyttää kuntasektorin eri toimijoista koostuva valtuuskunta.

Kunnallisen eläkejärjestelmän hallinto- ja neuvottelujärjestelmää koskevia säännöksiä on tarkistettu 1 päivänä toukokuuta 2007 voimaan tulleella kunnallisen eläkelain muutoksella (260/2007). Tuolloin lakiin muun muassa lisättiin säännökset kuntien eläke-neuvottelukunnasta, joka toimii sisäasiainministeriön yhteydessä valmistelu-, neuvottelu- ja lausunnonantotoimenä kunnalliseen eläketurvaan liittyvän lainsäädännön kehittämistä koskevissa kysymyksissä.

Valtion viranhaltijoiden ja työntekijöiden työeläketurvaa koskeva valtion eläkelaki (280/1966; VEL) tuli voimaan vuonna 1967. Säännökset uudistettiin vuoden 2007 alusta voimaan tulleella valtion eläkelaila (1295/2006; VaEL). Valtion eläketurvan toimeenpanoa hoitaa Valtiokonttori. Eläketurvan kehittämisestä esityksiä tekee valtiovarainministeriön yhteydessä toimiva valtion eläkeneuvottelukunta.

Hallinnollisesti erillisiä, mutta työeläkejärjestelmän kokonaisuuteen kuuluvia ovat myös evankelis-luterilaisen kirkon työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläkejärjestelmä, josta säädetään evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaisissa (298/1966; KiEL), sekä Kansaneläkelaitoksen toimeenpano-eläkkeitä, Suomen Pankin toimihenkilöiden eläkkeitä ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja ortodoksisen kirkon työntekijöiden ja viranhaltijoiden eläkkeitä koskevat järjestelmät omine säännöksineen.

Julkisten alojen työeläkelakeja on vuosien varrella yhtenäistetty yksityisten alojen työeläkelakien kanssa niin, että uusissa palvelussuhteissa eläketurvan taso on sama sekä julkisilla että yksityisillä työaloilla.

Vuoden 2004 alusta tuli voimaan lainmuutos, joka mahdollisti sen, että eläkkeenhakija voi hakea sekä yksityisen että julkisen puolen työuraltaan karttuneita eläkkeitä yhdellä ha-

kemuksella ja hän saa eri eläkejärjestelmien eläkkeistään vain yhden päätösyhdistelmän. Eläkkeen hakijan viimeksi vakuuttanut eläkelaitos käsittelee eläkehakemuksen, selvittää, täyttääkö hakija eläkkeen saamisen edellytykset, selvittää muiden työeläkejärjestelmien mukaisten eläkkeiden määrät, laskee kokonaiseläkkeen ja maksaa eläkkeen sekä hoitaa eläkkeeseen liittyvät muut eläkelaitoksen tehtävät (viimeisen eläkelaitoksen periaate Vilma). Uudistus on lisännyt tietoliikennettä yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitosten välillä. Viimeisen eläkelaitoksen määrittely, eläkeratkaisuun tarvittavien tietojen välittäminen ja Vilma-järjestelmään kuuluvista eläkkeistä aiheutuva kustannusten jako eri eläkejärjestelmien välillä tehdään Eläketurvakeskuksessa.

Suomen Pankin, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen ja ortodoksisen kirkon eläkejärjestelmissä ei sovelleta viimeisen eläkelaitoksen periaatetta.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa yksityisten ja julkisten alojen työeläkelakeihin tehtiin pääosin samat eläketurvan sisältöön vaikuttavat muutokset ja eläkkeen ansainta muuttui kaikilta osin työsuhteikohtaisesta vuosiansiokohtaiseksi.

Vuoden 2005 työeläkeuudistuksen johdosta työeläkejärjestelmän perinteinen Eläketurvakeskuksen keskusrekisterin käyttöön perustuva toimintatapa uudistettiin. Vuoden 2007 aikana otetaan käyttöön työeläkejärjestelmän yhteinen ansaintarekisteri, joka korvaa Eläketurvakeskuksen työsuhteiden keskusrekisterin. Sitä ylläpitää eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen perustama ja omistama Arek Oy. Työeläkkeen perusteena olevat ansaintatiedot kerätään yhteen tietojärjestelmään sen sijaan, että kullakin eläkelaitoksella olisi omat erilliset rekisterijärjestelmänsä. Rekisterissä olevat tiedot ovat eläkelaitosten omistamia ja ylläpitämiä. Arek Oy:n osakkaina on sekä julkisten että yksityisten alojen eläkelaitoksia.

Kuntien eläkevakuutus ja Valtiokonttori ovat mukana sopimuspuolina yhdessä yksityisten alojen eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen kanssa myös vakuutettujen eläketurvaa palvelevassa verkkopalvelussa työeläke.fi:ssä ja yhteisessä eläkkeen laskentavertailuksessa.

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksesta annetun lain mukaan Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelaiassa, yrittäjän eläkelaiassa, maatalousyrittäjän eläkelaiassa ja merimieseläkelaiassa tarkoitettuna yksityisten alojen työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin. Lain mukaan Eläketurvakeskus toimii yhteiselimenä myös julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta vastaaville työeläkelaitoksille siten kuin laissa säädetään. Eläketurvakeskuksen tulee myös edistää työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä tekemällä esityksiä ja selvityksiä sekä antamalla viranomaisille lausuntoja yksityisten alojen työntekijöiden ja yrittäjien eläketurvaa tai sen kehittämistä koskevissa asioissa.

Eläketurvakeskuksella on monia muitakin työeläkejärjestelmän yhteiselimen tehtäviä. Eläketurvakeskus huolehtii laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavista rekistereistä ja työeläkelaitosten työeläkelakien mukaista toimintaa varten tarvitsemien tietojen saatavuudesta. Eläketurvakeskus tuottaa eläkelaitoksille muun muassa keskusrekisteripalveluja, suosituksia yksityisten alojen työeläkelakien soveltamisesta yhtenäisen soveltamiskäytännön edistämiseksi sekä pääasiassa työeläkejärjestelmän toimihenkilöille kohdistuvaa asiantuntijaneuvontaa. Eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu vakuuttamisvelvollisuuden yleisvalvonta. Eläketurvakeskus valvoo sosiaalivakuutuksen periaatteiden mukaisesti, että työntekijän eläkelain ja yrittäjän eläkelain mukainen eläketurva vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheen huoltajan kuoleman varalta on järjestetty pakollista vakuuttamisvelvollisuutta noudattamalla.

Eläketurvakeskus osallistuu työeläketurvan kehittämiseen tuottamalla matemaattisia laskelmia, selvityksiä, tutkimuksia ja tilastoja sekä antamalla työeläkelainsäädännön valmistelussa käyttöön työeläketurvan toimeenpanon asiantuntemuksensa. Lisäksi Eläketurvakeskus antaa yleistä eläke- ja vakuuttamisneuvontaa.

Eläketurvakeskuksen tehtäviin kuuluu myös eläkkeistä aiheutuvien kustannusten jako eläkelaitoksille. Nämä aiheutuvat muun muassa viimeisen eläkelaitoksen periaatteesta, yrittäjäeläkejärjestelmien ja merimieselä-

kejärjestelmän valtion osuudesta, työttömyysturvasta sekä eläketurvaan vaikuttavista palkattomista ajoista.

Eläketurvakeskus edistää eläkelaitosten keskinäistä yhteistyötä eläkelaitosten yhteistoimintaa edellyttävissä tehtävissä ja välittää työeläketietoja kaikkien työeläkelaitosten puolesta muille sosiaalivakuutuslaitoksille ja viranomaisille, jotka tarvitsevat näitä tietoja joko etuuksien yhteensovittamistilanteissa tai erilaisten maksujen määrittämisessä. Eläketurvakeskus hoitaa yhteistoimintatehtäviä, erityisesti tiedonvälitystä, myös julkisten alojen eläkelaitosten suuntaan ja niiden puolesta. Näitä työeläketurvan yhteiselimen tehtäviä Eläketurvakeskuksella on ollut sen perustamisesta alkaen.

Eläketurvakeskuksella on myös tehtäviä, jotka perustuvat suoraan Euroopan unionin sosiaaliturvan koordinoitua koskevan lainsäädännön soveltamiseen. Eläketurvakeskus ratkaisee muun muassa sovellettavan sosiaaliturvalainsäädännön EU:n sosiaaliturvan koordinoitiasetuksen perusteella suomalaisen työntekijän lähtiessä työskentelemään toiseen EU- tai ETA-maahan. Lisäksi Eläketurvakeskus välittää Suomessa asuvien eläkkeenhakijoiden hakemukset niihin EU-maihin, joissa heille on karttunut eläkettä.

Eläketurvakeskus ratkaisee myös hakemuksesta, mitä yksityisen alojen eläkelakia asiassa on sovellettava. Sen on annettava asiasta valituskelpoinen päätös.

Eläketurvakeskuksesta annetun lain 3 §:n mukaan Eläketurvakeskuksen antamaan päätökseen voidaan hakea muutosta tai Eläketurvakeskuksen antama lainvoimainen päätös voidaan poistaa siten kuin työntekijän eläkelaiassa säädetään.

Työntekijän eläkelaiassa muutoksenhausta säädetään 9 luvussa. Sen mukaan Eläketurvakeskuksen antamaan päätökseen haetaan muutosta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Myös Eläketurvakeskuksen lainvoiman saaneen päätöksen poistamista haetaan työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnalta. Eläketurvakeskuksen päätöstä koskevasta työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan päätöksestä voidaan valittaa vakuutusoikeyteen 30 päivän kuluessa muutoksenhakulautakunnan päätöksen tiedoksiaan-

nista.

Työntekijän eläkelain 184 §:n mukaan Eläketurvakeskuksen yksityisten alojen eläkelaitoksille antamaan päätökseen kustannusten jakamisesta haetaan muutosta siten kuin 9 luvussa säädetään. Säännös koskee myös Eläketurvakeskuksen kustannusten jakamista.

Eläketurvakeskuksen hallinto

Eläketurvakeskuksen hallintoelimet ovat edustajisto ja hallitus. Eläketurvakeskuksen edustajiston tehtävänä on päättää Eläketurvakeskuksen toiminnan yleisistä suuntaviivoista sekä valvoa Eläketurvakeskuksen hallituksen toimintaa, valita hallituksen jäsenet ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet, päättää hallituksen jäsenten palkkioista, valita tilintarkastaja ja päättää tämän palkkiosta sekä käsitellä tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus ja päättää toimenpiteistä, joihin ne antavat aihetta.

Eläketurvakeskuksen edustajiston, jossa on enintään 30 jäsentä, nimittää sosiaali- ja terveysministeriö. Edustajistoon on määrättävä jäseniksi työnantaja-, työntekijä- ja yrittäjäjärjestöjen edustajia sekä henkilöitä, jotka ovat perehtyneet vakuutusyhtiö-, vakuutus-kassa- ja eläkesääntötoimintaan sekä vakuutuslainoppiin, vakuutuslääketieteeseen ja vakuutusmatematiikkaan.

Eläketurvakeskuksen hallitus johtaa ja kehittää Eläketurvakeskuksen toimintaa. Hallituksen tehtävänä on laatia vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelma sekä tilinpäätös. Hallitus laatii Eläketurvakeskuksen työjärjestyksen, ottaa ja erottaa Eläketurvakeskuksen toimitusjohtajan ja muut johtajat sekä sopii heidän palkkauksestaan ja muista toimenhoidon ehdoista. Hallituksen tehtävänä on myös päättää muista periaatteellista laatua olevista tai muuten tärkeistä asioista, jos ne eivät kuulu edustajistolle, sekä kantaa ja vastata Eläketurvakeskuksen puolesta.

Eläketurvakeskuksen hallitukseen kuuluu 13 jäsentä. Sosiaali- ja terveysministeriö määrää hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Edustajisto nimeää muut hallituksen 11 jäsentä. Edustajiston työnantajajärjestöjä edustavat jäsenet valitsevat kolme, työntekijäjärjestöjä edustavat jäsenet

samoin kolme ja yrittäjäjärjestöjä edustavat jäsenet kaksi hallituksen jäsentä. Edustajiston kaikki jäsenet yhdessä valitsevat kolme hallituksen jäsentä.

Molempien hallintoelimien toimikausi on enintään kolme kalenterivuotta. Nykyisen edustajiston ja hallituksen toimikausi päättyy vuoden 2007 lopussa.

Eläketurvakeskuksen rahoitus

Eläketurvakeskuksen lakisääteisen toiminnan rahoitus on nykyisin järjestetty yksityisten alojen työeläkevakuuttajilta perittävällä työeläkemaksuun sisältyvällä kustannusosuudella. Julkisten alojen työeläkelaitokset ovat osallistuneet Eläketurvakeskuksen rahoitukseen vähäisessä määrin. Eläketurvakeskuksen kustannusten rahoituksesta säädetään työntekijän eläkelain 180 §:ssä ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä, jossa viitataan työntekijän eläkelain 180 §:ään. Työntekijän eläkelain 180 §:n mukaan yksityisten alojen eläkelaitokset vastaavat yhteisesti Eläketurvakeskuksen kustannuksista eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa.

Maatalousyrittäjän eläkelain 136 §:n 2 momentin mukaan eläkelaitokset vastaavat Eläketurvakeskuksen kustannuksista siten kuin työntekijän eläkelain 180 §:ssä säädetään. Merimieseläkelain 161 §:n mukaan Merimieseläkekassan vastuuseen Eläketurvakeskuksen kustannuksista, kustannusten selvittelyyn, kustannusten jakamista koskevaan päätökseen sekä eläkekassan ja muiden eläkelaitosten väliseen sopimisoikeuteen sovelletaan, mitä työntekijän eläkelain 180 ja 182–185 §:ssä säädetään.

Eläkelaitosten on Eläketurvakeskuksen kustannusten korvaamiseksi suoritettava ennakkomaksu ja lopullinen maksu, joiden suuruus ja suoritusajat määritellään tarkemmin 183 §:n 2 momentissa mainituissa vastuunjakoperusteissa. Eläketurvakeskuksen vuotuisen kustannusten kattamiseksi perittävää maksua vahvistettaessa on otettava huomioon Eläketurvakeskuksen muut tuotot. Maksua vahvistettaessa on huolehdittava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittävät kattamaan Eläketurvakeskuksen tehtävistä ja toi-

minnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään riittävän maksuvalmiuden. Eläketurvakeskuksen koko toiminnan, sekä keskusrekistereiden ja rekisteripohjaisten palveluiden että muiden palveluiden ja hallinnon, kustannukset on vuoden 2006 loppuun saakka käytännössä lähes kokonaan katettu edellä mainitusta kustannusosuudesta.

Eläketurvakeskuksen tuottamistaan palveluista perimien palvelumaksujen määrä kasvoi merkittävästi vuoden 2007 alusta lukien, kun suurin osa Eläketurvakeskuksen rekisteripalveluista muutettiin laskutettaviksi.

Eläketurvakeskuksen tehtävät eivät ole viime vuosikymmeninä merkittävästi muuttuneet. Kansainvälisten tehtävien määrä on kuitenkin kasvanut huomattavasti Suomen liittyttyä Euroopan talousalueeseen vuonna 1994 ja Euroopan Unioniin vuonna 1995.

2. Keskeiset ehdotukset

Yksityisten ja julkisten alojen työeläkelainsäädännön yhdenmukaistumiseen johtaneet uudistukset ja yhteiset tietoliikennetarkaisut ovat aiheuttaneet tarpeen yhä tiiviimpään yhteistyöhön yksityisten ja julkisten alojen työeläkejärjestelmien välillä ja eläketurvan kehittämisessä. Työeläkejärjestelmän toimeenpanon ja kehittämisen kannalta on tärkeää, että ansioeläkejärjestelmän toimeenpanoa voidaan tarkastella myös kokonaisuutena. Tämä olisi mahdollista, jos Eläketurvakeskusta koskevaa lainsäädäntöä muutettaisiin siten, että Eläketurvakeskuksen tehtävänä on edistää ja yhteensovittaa työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä ja että Eläketurvakeskuksen yhteydessä tehtävään työeläkejärjestelmän toimeenpano- ja kehittämistyöhön voisivat osallistua vastedes sekä yksityisten että julkisten alojen työeläketurvan toimijat.

Koko työeläkejärjestelmän palveluiden sujuvuuden, tehokkuuden ja kehittämisen sekä kansalaisten eläketurvan toimeenpanoa koskevien palvelutarpeiden kannalta on tarkoituksenmukaista, että sekä yksityisten että julkisten alojen työeläketoimijat ovat mukana Eläketurvakeskuksen piirissä tapahtuvassa toiminnassa.

Ehdotuksen mukaan julkisten alojen eläkelaitokset osallistuisivat nykyistä kiinteämmin

Eläketurvakeskuksen toimintaan lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen eläkejärjestelmää. Eläketurvakeskus toimisi työeläketurvan yhteiselimenä, joka edistäisi ja yhteensovittaisi työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä.

Eläketurvakeskuksen tehtävistä määrällisesti merkittävä osa olisi ehdotuksen mukaan edelleen yhteistoimintatehtäviä, joilla ei ole hallintotehtävän luonnetta ja joista osaa käytetään hyväksi muun muassa valtion tilastotuotannossa sekä muussa tutkimuksessa ja selvityksessä. Eläketurvakeskuksen julkiset hallintotehtävät palvelevat edelleen eläkelaitosten yhteistoimintaa joko osoittamalla tehtävien ja toimivallan jakoa tai suorittamalla sellaisia eläkelaitoksille kuuluvia tehtäviä, joita ei voida tai ole tarkoituksenmukaista osoittaa yksittäiselle eläkelaitokselle.

Ehdotetut muutokset eivät muuttaisi Eläketurvakeskuksen asemaa osana välillistä julkista hallintoa. Sitä olisi pidettävä edelleen lainsäädännössä ja hallinnossa tarkoitettuna välilliseen julkiseen hallintoon kuuluvana eläkelaitosten yhteistoimintaelimenä, jolle on uskottu julkisia hallintotehtäviä. Se seikka, että nyt Eläketurvakeskuksen tehtävät työeläketurvan keskuselimenä ehdotetaan koskemaan yksityisten alojen lisäksi myös julkisten alojen työeläketurvaa kuuluvia toimeenpanotehtäviä, ei muuta Eläketurvakeskuksen asemaa valtion viranomaiseksi tai sen nykyistä asemaa julkisen vallan käyttäjänä. Hyvän hallinnon mukaisesti lakiin kirjattaisiin nykyinen sopimus pohjainen tapa työeläkejärjestelmän yhteistoiminnan hoitamisesta.

Eläketurvakeskukselle ehdotettava koko työeläkejärjestelmää koskeva toiminta ja siihen kuuluvat julkiset hallintotehtävät ja muut tehtävät, mukaan lukien julkisen vallan käyttö, olisivat edelleen eläkelainsäädännön yhteistoimintaa palvelevia tehtäviä. Yhteistyöllä saavutetaan joissakin asioissa merkittäviä rationalisointihyötyjä, kun yksi toimija voi tehdä päätöksen koko työeläkejärjestelmän puolesta. Näistä syistä ei myöskään ole tarkoituksenmukaista ryhtyä toimenpiteisiin Eläketurvakeskuksen rahoitusjärjestelmän laajemmaksi muuttamiseksi tai sille uskottujen hallintotehtävien siirtämiseksi jollekin viranomaiselle taikka Eläketurvakeskuksen järjestämiseksi osaksi valtion viranomaisorga-

nisaatiota. Eläketurvakeskuksen on tehtäviä hoitaessaan kuitenkin huolehdittava laissa sille määrättyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavista rekistereistä ja työeläkelaitosten työeläkelakien mukaista toimintaa varten tarvittavien tietojen saatavuudesta kilpailuneutraalilla ja kustannustehokkaalla tavalla.

Ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta julkisten alojen eläkelaitosten osallistumiseen niitä koskevan lainsäädännön kehittämiseen. Julkisten alojen eläkejärjestelmien kehittämistä vastattaisiin jatkossakin julkisten alojen eläkejärjestelmien piirissä ja muutosten valmistelu tapahtuisi julkisten alojen eläkejärjestelmien yhteydessä toimivissa neuvottelukunnissa, joiden tehtäviin kuuluu esitysten tekeminen julkisten alojen eläkkeiden osalta. Työeläkejärjestelmän kokonaisuuden toimivuuden varmistamiseksi Eläketurvakeskus toimisi sekä julkisten että yksityisten alojen työeläkejärjestelmän yhteiselimenä koordinoiden työeläketurvan kehittämistä ja välittämisen tietoa järjestelmien välillä.

Eläketurvakeskuksen hallinto

Esityksessä ehdotetaan, että Eläketurvakeskuksen hallintoelimityksessä olisi turvattu myös julkisten työeläkealojen asiantuntemus ja edustus.

Ehdotuksen mukaan Eläketurvakeskuksen edustajiston jäsenmäärä olisi jatkossa aina kolmekymmentä nykyisen enintään kolmenkymmenen jäsenen sijasta. Samalla edustajiston otettaisiin julkisten alojen eläkelaitosten edustus. Edustajistossa olisi jäsenenä sosiaali- ja terveysministeriötä sekä valtiovarainministeriötä edustavien jäsenten lisäksi työnantaja ja työntekijöitä edustavat jäsenet. Lisäksi edustajistossa olisi seitsemän yksityisten alojen eläkelaitoksia edustavaa jäsentä ja kaksi julkisten alojen eläkelaitoksia edustavaa jäsentä.

Eläketurvakeskuksen hallituksen jäsenmäärää ehdotetaan lisättäväksi kahdella jäsenellä, nykyisestä kolmestatoista jäsenestä viiteentoista jäseneksi julkisten eläkealojen edustuksen turvaamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriö määräisi nykyiseen tapaan hallituksen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ja hallituksen kymmenen jäsenen valinnan tekisivät edustajiston työnantaja ja työntekijöitä

edustavat jäsenet. Lisäksi kaikki edustajiston jäsenet yhdessä valitsisivat kolme hallituksen jäsentä, joista yhden tulisi edustaa julkisia eläkelaitoksia.

Lisäksi ehdotetaan, että Eläketurvakeskuksen hallintoelinten eräiden jäsenten erityis pätevyysvaatimuksista luovuttaisiin. Eläketurvakeskuksen hallintoelinten käsiteltävänä ja päätettävänä olevat asiat eivät enää edellytä, että jäsenistä yksi olisi perehtynyt vakuutuslainoppiin, yksi vakuutuslääketieteeseen ja yksi vakuutusmatematiikkaan. Sen sijaan on tarpeen, että kaikilta hallituksen jäseniltä edellytetään riittävää työeläkealan tuntemusta ja että he täyttävät hallituksen jäsenten yleiset kelpoisuusehdot.

Nykyisin Eläketurvakeskuksen edustajiston ja hallituksen kokoonpanosta ja nimityksestä säädetään Eläketurvakeskuksesta annetussa laissa ja Eläketurvakeskuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1010/2006). Ehdotettujen muutosten mukaan kaikki näiden hallintoelinten nimitystä ja kokoonpanoa koskevat säännökset nostettaisiin lain tasolle.

Eläketurvakeskuksen rahoitus

Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista on yksityisten alojen työeläkelaitoksilla, jotka vastaavat Eläketurvakeskuksen kustannuksista yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Julkisten alojen työeläkelaitokset ovat olleet vain vähäisessä määrin Eläketurvakeskuksen rahoituksessa mukana. Eläketurvakeskuksen arvion mukaan tällä hetkellä julkinen sektori ei maksa sitä osuutta kustannuksista, joka aiheutuu julkisen sektorin osalta Eläketurvakeskukselle sen hoitamista koko työeläkejärjestelmän toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä.

Esityksessä ehdotetaan, että yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitokset vastaisivat Eläketurvakeskuksen rahoituksesta siten, että yksityisen ja julkisen sektorin erilainen tarve käyttää Eläketurvakeskuksen palveluita otettaisiin huomioon. Kustannukset katettaisiin suoran käytön perusteella toimintokohtaisilla palvelumaksuilla niissä palveluissa, joissa sitä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Muilta osin Eläketurvakeskuksen kustannuk-

set katettaisiin vakuutettuun palkkasummaan perustuvalla eläkelaitosten kustannusosuudella, joka ositettaisiin yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitosten kesken sen mukaan, kuinka suuri osa Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista näille kohdistuu. Julkisten alojen eläkelaitokset eivät voisi jatkossakaan käyttää kaikkia Eläketurvakeskuksen palveluja hyväkseen, koska muun muassa Eläketurvakeskuksen hoitama vakuuttamisvelvollisuuden yleisvalvonta, suositukset yksityisten alojen työeläkelakien soveltamisesta samoin kuin työeläkejärjestelmän toimihenkilöille suunnattu asiantuntijaneuvonta eivät kohdistuisi julkisten alojen eläkelaitoksille.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan asema tiettyjä erityisaloja vakuuttavina, lailla perustettuina eläkelaitoksina on pitkälti yhdenmukainen julkisten alojen eläkelaitosten kanssa. Esimerkiksi eläkevakuuttamisen valvonta on säädetty niiden itsensä tehtäväksi, ja ne huolehtivat itse pitkälti myös vakuutuksia, vakuutettuja ja eläkkeensaajia koskevista tilastoista. Siksi on perusteltua, että myös niiden osuus Eläketurvakeskuksen toiminnan rahoittamiseen tarkoitusta eläkelaitosten kustannusosuudesta olisi julkisten alojen eläkelaitosten tapaan pienempi kuin muiden yksityisten alojen eläkelaitosten osuus.

Ehdotettu muutos julkisten alojen eläkelaitosten osallistumisessa Eläketurvakeskuksen rahoitukseen tulisi voimaan vaiheittain siten, että julkisten alojen eläkelaitosten vakuutettuun palkkasummaan perustuvaa kustannusosuutta määritettäessä vuosina 2008 ja 2009 julkisten alojen eläkelaitoksissa vakuutetuista palkkasummista otettaisiin huomioon yksi kolmasosa. Myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan osuus Eläketurvakeskuksen kustannusosuudesta määritettäisiin näissä eläkelaitoksissa vakuutetun työansion perusteella, mutta näistä työansioista otettaisiin vuosina 2008 ja 2009 huomioon kaksi kolmasosaa. Tästä siirtymävaiheen, vuosia 2008 ja 2009 koskevasta julkisten alojen eläkelaitosten sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan kustannusosuudessa huomioon otettavasta osuudesta näissä eläkelaitoksissa vakuutetuista työansioista säädettäisiin Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamiseksi ehdotetun

lain voimaantulosäännöksessä. Vuosien 2008 ja 2009 jälkeiselle ajalle näiden eläkelaitosten kustannusosuudessa huomioon otettavan osuuden suuruudesta vakuutetuista työansioista ja osuuden tarkistamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Eläketurvakeskuksen rahoitukseen ehdotettujen muutosten tavoitteena on, että Eläketurvakeskuksen kustannukset kohdistuisivat tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti niiden työeläkejärjestelmän tahojen kesken, jotka käyttävät Eläketurvakeskuksen palveluita, ja että kustannusten jakautuminen olisi avointa ja läpinäkyvää.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Eläketurvakeskuksen menot katettaisiin eläkelaitosten kustannusosuudella, Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista perimillä toimintokohtaisilla palvelumaksuilla ja muilla tuotoilla. Julkisten alojen eläkelaitosten vastuu eläkelaitosten kustannusosuudesta toteutettaisiin vaiheittain, koska alkuvaiheessa Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista vain osa kohdistuu julkisten alojen eläkelaitoksille. Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista muodostuisi vuoden 2007 budjetin mukaan arvioituna siten, että Eläketurvakeskuksen erikseen käytön perusteella laskutettavat toimintokohtaiset palvelumaksut ovat yhteensä noin 11 miljoonaa euroa. Eläkelaitoksien maksamilla kustannusosuuksilla katettaisiin kuluista 45 miljoonaa euroa. Tämä osuus jaettaisiin yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitosten kesken siten, että julkisten eläkelaitosten osuutta laskettaessa otettaisiin huomioon yksi kolmasosa julkisissa eläkelaitoksissa vakuutetuista palkkasummista. Yksityisten alojen eläkelaitosten osuus kustannusosuudesta olisi 40,8 miljoonaa euroa ja julkisten alojen eläkelaitosten osuus olisi 4,2 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä jakautuisi seuraavasti julkisten eläkelaitosten kesken: Valtiokonttori 1,4 miljoonaa euroa, Kuntien eläkevakuutus 2,7 miljoonaa euroa, Kirkon keskusrahasto 91 000 euroa ja muut (Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos ja ortodoksisen kirkon keskusrahasto) yhteensä 49 000 euroa. Tarkempi eläkelaitosten kus-

tannusosuuden jakautuminen selvitettäisiin vuonna 2009 niin, että tarkennettua kustannusosuutta sovellettaisiin vuoden 2010 alusta alkaen. Tämän hetken arvion mukaan julkisten alojen eläkelaitosten kustannusosuudessa huomioon otettava työansion osuus nousisi tuolloin noin puoleen vakuutetusta työansios-
ta.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan osalta niissä vakuutetusta työansioista otettaisiin eläkelaitosten kustannusosuutta laskettaessa huomioon kaksi kolmannesta. Siten niiden kustannusosuus Eläketurvakeskuksen kustannuksista olisi nykyiseen verrattuna pienempi. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen Eläketurvakeskukselle maksama kustannusosuus olisi noin 0,37 miljoonaa euroa ja Merimieseläkekassan noin 0,07 miljoonaa euroa nykyistä pienempi. Kuitenkin, kun otetaan huomioon myös Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan Eläketurvakeskuksen palveluista palvelumaksuina maksama määrä, niiden kokonaismaksu Eläketurvakeskukselle kasvaisi.

3.2. Organisaatiovaikutukset

Esityksen mukainen julkisten alojen eläkelaitosten mukaantulo Eläketurvakeskuksen toimintaan nykyistä tiiviimmin edistää työeläkejärjestelmän yhteistyötä, mikä on tarpeen erityisesti viimeisen eläkelaitoksen periaatteen toimeenpanon sekä työeläkejärjestelmälle yhteisten palvelujen edellyttämän yhteistoiminnan vuoksi. Se myös lisää julkisten alojen eläkelaitosten mahdollisuuksia hyödyntää Eläketurvakeskuksen palveluita ja työeläkejärjestelmän palveluiden sujuvuuden ja tehokkuuden parantumisen myötä tyydyttää aiempaa paremmin kansalaisten palvelutarpeita.

Eläketurvakeskus ja yksityisten alojen työeläkejärjestelmä kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen. Myös työeläkettä täydentävä kansaneläkelaki samoin kuin muu sosiaalivakuutusjärjestelmä kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön toimivaltaan. Se seikka, että Eläketurvakeskus alkaa yhteiselimenä hoitaa myös julkisten alojen työeläketurvaan liittyviä toimeenpanotehtäviä tai osallistuu yhteisen työeläkejärjestelmän toimeenpanon

kehittämiseen, ei vaikuta näiden eläkealojen nykyiseen ministeriötason ohjaukseen. Muutoksilla ei myöskään olisi vaikutusta julkisten alojen eläkelaitosten hallintomalliin, valvontaan tai eläkkeiden rahoitukseen. Julkisten alojen eläkelaitoksilla säilyisi julkisten alojen eläkejärjestelmien kehittämisvastuu asianomaisen ministeriön ohjauksessa.

4. Asian valmistelu

Kysymys Eläketurvakeskuksen asemasta muun muassa perustuslain näkökulmasta oli käsiteltävänä eduskunnassa sen käsitellessä hallituksen esitystä työntekijän eläkeläiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp).

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään (StVM 5/2006 vp, HE 45/2005 vp) esittänyt, että Eläketurvakeskuksen rahoitusjärjestelmän muuttamismahdollisuuksia tai Eläketurvakeskuksen hallintotehtävien siirtämistä valtion viranomaisille tulee selvittää. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kannanotto perustuu perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 30/2005 vp). Lausunnossa on todettu, että Eläketurvakeskuksen tehtävien lisääntyessä ja niiden muuntuessa eläkelaitosten yhteiselimen tehtävistä entistä selvemmin julkiseksi hallintotehtäväksi alkaa vastaavasti eläkelaitosten kustannusvastuu keskuksen toiminnasta saada verovelvollisuudelle ominaisia piirteitä. Näistä syistä valtioneuvoston piirissä on valiokunnan mielestä syytä ryhtyä selvittämään Eläketurvakeskuksen rahoitusjärjestelmän muuttamismahdollisuuksia taikka mahdollisuuksia siirtää Eläketurvakeskuksen hallintotehtäviä valtion viranomaisille tai järjestää Eläketurvakeskus osaksi valtion viranomaiskoneistoa.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 20 päivänä kesäkuuta 2006 professori Pentti Arjärven selvittämään Eläketurvakeskuksen hallinnollista asemaa ottaen huomioon perustuslain edellyttämät vaatimukset. Selvitys valmistui 15 päivänä elokuuta 2006. Sen mukaan Eläketurvakeskuksen asema ja rahoitus ei ole perustuslain näkökulmasta ongelmallinen.

Selvityksen mukaan Eläketurvakeskuksen tehtävät ovat säilyneet jokseenkin ennallaan lukuun ottamatta sitä, että Eläketurvakeskukselle tuli vuoden 1994 alusta Euroopan talousalueeseen liittymisen yhteydessä sosiaaliturvan koordinaatioon liittyviä yhteiselimen tehtäviä. Julkisten hallintotehtävien lisääntymistä tai julkiseksi hallintotehtäväksi muuntumisia ei tapahtunut. Tehtävistä määrällisesti merkittävä osa on yhteistoimintatehtäviä, joilla ei ole hallintotehtävän luonnetta. Myös julkiset hallintotehtävät, mukaan lukien julkisen vallan käyttö, palvelevat eläkelaitosten yhteistoimintaa.

Selvityksen mukaan julkisen sektorin eläkelaitosten nykyistä vahvempi mukaantulo

Eläketurvakeskuksen toimintaan ei vaikuta Eläketurvakeskuksen luonteen arviointiin, koska Eläketurvakeskus hoitaa jo nyt eläketurvan yhteistoimintatehtäviä julkisten eläkelaitosten suuntaan. Tarkoituksena kuitenkin on, että Eläketurvakeskuksen asemaa selvitetään myöhemmin erikseen.

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Esitystä valmisteltaessa on kuultu sisäasiainministeriötä, valtiovarainministeriötä, opetusministeriötä ja oikeusministeriötä, Suomen Pankkia, Kansaneläkelaitosta, Ahvenanmaan maakunnan hallitusta sekä julkisten ja yksityisten alojen eläkelaitoksia, Eläketurvakeskusta ja työmarkkinajärjestöjen keskusjärjestöjä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki Eläketurvakeskuksesta

1 §. *Eläketurvakeskus.* Pykälässä säädetään yleisellä tasolla Eläketurvakeskuksen toimialasta. Voimassa olevan pykälän mukaan Eläketurvakeskus on yksityisten alojen eläkelakien mukaisen eläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin ja lisäksi se toimii yhteiselimenä myös julkisten alojen työeläkelakien toimeenpanosta vastaaville eläkelaitoksille. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Eläketurvakeskus on kaikkien työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelakien mukaisen eläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan hallituksen eläkejärjestelmää. Pykälässä ei siten olisi enää tarpeen eritellä Eläketurvakeskuksen toimintaa yksityisten alojen ja julkisten alojen eläketurvan osalta erikseen. Vaikka Eläketurvakeskus toimisi jatkossa myös julkisten alojen eläketurvan kehittämisen yhteiselimenä, ensisijainen vastuu julkisten alojen eläketurvan kehittämisestä säilyisi edelleen julkisten alojen työeläkejärjestelmillä.

2 §. *Eläketurvakeskuksen tehtävät.* Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen tehtävistä. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että Eläketurvakeskuksen tehtävänä on edistää ja yhteensovittaa työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä. Lainkohdan nojalla Eläketurvakeskus voi tehdä selvityksiä ja esityksiä sekä antaa viranomaisille lausuntoja työntekijöiden ja yrittäjien eläketurvaa ja sen kehittämistä koskeissa asioissa. Esitysten tekemisessä Eläketurvakeskuksen toiminnan pääpaino on edelleen yksityisten alojen työeläkejärjestelmän ja toimeenpanon kehittämisessä. Julkisten alojen eläkejärjestelmien kehittämisvastuu on

ensisijaisesti näillä eläkelaitoksilla itsellään ja niiden yhteydessä toimivilla erilaisilla neuvottelukunnilla, joiden tehtäviin kuuluu esitysten tekeminen julkisten alojen eläkkeiden osalta. Työeläkejärjestelmän kokonaisuuden toimivuuden kannalta on kuitenkin tärkeää, että eri sektoreilla tehtyä lainvalmistelutyötä sovitettaisiin eläketurvan yleiseen kehitykseen. Eläketurvakeskus toimisi sekä julkisen että yksityisten työeläkejärjestelmän yhteiselimenä koordinoiden työeläketurvan kehittämistä ja välittäen tietoa eri eläkejärjestelmien välillä.

Lisäksi pykälän 1 ja 2 momentin johdantokappaleen sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi.

5 §. *Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista.* Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen toiminnan rahoituksesta. Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan yksityisten alojen eläkelaitokset vastaavat Eläketurvakeskuksen kustannuksista. Tarkemmin tästä säädetään työntekijän eläkelain 180 §:ssä, johon 1 momentissa viitataan. Pykälän 2 momentin mukaan Eläketurvakeskuksella on lisäksi oikeus periä maksu antamistaan palveluista.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös julkisten alojen eläkelaitokset, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan hallitusta eläkelaitoksena, osallistuvat Eläketurvakeskuksen rahoitukseen. Pykälän 1 momentin mukaan Eläketurvakeskuksen kustannukset katettaisiin eläkelaitosten kustannusosuudella, Eläketurvakeskuksen tuottamistaan palveluista perimällä toimintokohtaisilla palvelumaksuilla sekä muilla tuotoilla. Lisäksi momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan pykälän 2 momenttia vastaava säännös Eläketurvakeskuksen oikeudesta periä toimintokohtainen palvelumaksu tuottamistaan palveluista.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin työntekijän eläkelain 180 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan eläkelaitosten kustannusosuutta vahvistettaessa on huolehdittava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittävät kattamaan sen tehtävistä ja toiminnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään Eläketurvakeskuksen riittävän maksuvalmiuden. Momentissa säädettäisiin myös Eläketurvakeskuksen oikeudesta periä eläkelaitosten kustannusosuudesta ennakkoa. Menettely vastaisi nykyistä käytäntöä yksityisten alojen eläkelaitosten osalta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten vastuu Eläketurvakeskuksen kustannusosuudesta jakautuisi eläkelaitosten kesken. Eläkelaitosten kustannusosuus jaettaisiin yksityisten ja julkisen alojen eläkelaitosten kesken eläkelaitoksissa vakuutettujen työansioiden suhteessa. Julkisten alojen eläkelaitosten, Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan kustannusosuutta määriteltäessä otettaisiin kuitenkin huomioon, kuinka suuri osa Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista näille eläkelaitoksille arvioidaan kohdistuvan. Koska julkisten alojen eläkelaitosten sekä Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tarve käyttää Eläketurvakeskuksen palveluita on erilainen kuin muiden yksityisten eläkelaitosten, näiden eläkelaitosten kustannusosuus olisi suhteessa työansioihin pienempi kuin muiden eläkelaitosten kustannusosuus. Julkisten alojen eläkelaitosten, Maatalousyrittäjien ja Merimieseläkekassan kustannusosuutta laskettaessa vakuutetuista työansioista otettaisiin huomioon tietty osa, jonka suuruudesta ja tarkistamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Eläkelaitosten kustannusosuuden määrä ja suoritus aika määräytyisivät sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien vastuunjakoperusteiden mukaan.

Julkisten alojen eläkelaitosten vastuu eläkelaitosten kustannusosuuteen toteutettaisiin vaiheittain, koska alkuvaiheessa Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista vain osa kohdistuu julkisten alojen eläkelaitoksille. Julkisen alojen eläkelaitosten kustannusosuutta määrittäessä vuosina 2008 ja 2009 otettaisiin huomioon julkisten alojen eläkelaitoksissa vakuutetuista palkkasummista yk-

si kolmasosa. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja Merimieseläkekassalle kohdistuvaa kustannusosuutta laskettaessa otettaisiin vuosina 2008 ja 2009 huomioon kaksi kolmannesta näissä eläkelaitoksissa vakuutetusta palkka- tai työtulosummasta. Julkisten alojen eläkelaitoksille sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja Merimieseläkelaitokselle kohdistuvan kustannusosuuden suuruudesta säädettäisiin vuosien 2008 ja 2009 osalta tämän lain voimaantulosäännöksessä. Vuoden 2010 alkuun mennessä kustannusosuuden kohdistuminen julkisille eläkelaitoksille, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja Merimieseläkekassalle selvitetäisiin tarkemmin ja huomioon otettavasta määrästä ja sen tarkistamisesta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Nykyisin Eläketurvakeskuksen kustannukset jaetaan yksityisten alojen eläkelaitosten kesken kyseisen vuoden vakuutettujen työansioiden suhteessa. Tämä tarkoittaa, että maksuvuoden aikana peritään ennakkoa ja lopullinen maksu määräytyy maksuvuotta seuraavan vuoden syksyllä, kun maksuvuoden työansiot ovat tiedossa. Tavoitteena on, että eläkelaitosten kustannusosuus tulevaisuudessa voitaisiin periä eläkelaitoksilta suoraan lopullisena maksuna. Tämän vuoksi pykälässä ei enää eriteltäisi eläkelaitosten maksua ennakkomaksuksi ja lopulliseksi maksuksi. Käytännössä tämä tarkoittaisi sekä eläkelaitoksissa että Eläketurvakeskuksessa yhden työvaiheen jäämistä pois. Eläkelaitoksissa ollaan kehittämässä vakuutusmaksuun lakisääteisen maksun osaa, johon eläkelaitosten kustannusosa sisältyisi. Tämä maksun osa mahdollistaisi sen, että kustannusosuus voitaisiin jakaa eläkelaitosten kesken mainituissa eläkelaitoksissa määräämisvuotta edeltävän vuoden vakuutettujen työansioiden perusteella. Pitkällä aikavälillä ei ole merkitystä sillä, onko jako eläkelaitosten kesken tehty maksuvuoden vai kustannusosuuden määräämisvuotta edeltävän vuoden työansioiden suhteessa. Mahdollisuus Eläketurvakeskuksen kustannusten perimiseen nykyisen käytännön mukaisesti tulisi kuitenkin säilyttää, erityisesti siirtymävaihetta ajatellen, koska muutos aiheuttaa muutoksia myös eläkelaitosten ja Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmäsoveluksiin.

6 §. *Eläketurvakeskuksen hallintoelimet ja päätösvalta.* Pykälään lisättäisiin säännös siitä, ettei kukaan saa olla samanaikaisesti edustajiston ja hallituksen jäsenenä. Samalla pykälän sanamuotoa täsmennettäisiin.

7 §. *Edustajiston nimittäminen ja kokoonpano.* Nykyisin Eläketurvakeskuksen edustajiston nimittämisestä ja kokoonpanosta säädetään tässä pykälässä ja Eläketurvakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä. Nämä valtioneuvoston asetuksessa olevat säännökset ehdotetaan siirrettäväksi sisällöltään täsmennettyinä tähän pykälään. Eläketurvakeskuksen edustajiston kokoonpanossa ja nimittämisessä otettaisiin huomioon myös julkisten alojen eläkejärjestelmien edustus.

Ehdotetun pykälän mukaan sosiaali- ja terveysministeriö nimittää edustajiston enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Edustajistossa olisi kolmekymmentä jäsentä, joista yksi edustaisi sosiaali- ja terveysministeriötä ja yksi valtiovarainministeriötä. Edustajistossa olisi myös sekä yksityisten ja julkisten alojen työnantajia että yksityisten ja julkisten alojen työntekijöitä edustavat jäsenet. Lisäksi edustajistossa olisi edelleen yrittäjäjärjestöjä edustavat jäsenet. Näiden jäsenten nimittämiseksi sosiaali- ja terveysministeriö pyytäisi esitykset työnantajien keskusjärjestöltä ja julkisten alojen työmarkkinalaitoksilta sekä työntekijöiden ja yrittäjien keskusjärjestöiltä. Edustajistossa olisi myös yksityisten alojen ja julkisten alojen eläkelaitoksia koskeva jäsenedustus. Pykälässä nykyisin säädetyistä edustajiston jäseniä koskevista erityispätevyysvaatimuksista luovutettaisiin. Kullekin edustajiston jäsenelle nimitettäisiin henkilökohtainen varajäsen. Mitä varsinaisesta jäsenestä säädettäisiin, sovellettaisiin vastaavasti varajäseneseen.

Ehdotetun pykälän myötä Eläketurvakeskuksesta annetun asetuksen 1 § tulisi tarpeettomaksi.

8 §. *Edustajiston tehtävät ja päätöksen teko.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Eläketurvakeskuksen hallituksen jäsenten lukumäärä muutetaan vastaamaan kysymyksessä olevalta osin seuraavana ehdotettua 9 §:n säännöstä. Lisäksi 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana edustajiston valintaa koskeva

asetuksenantovaltuus.

9 §. *Hallituksen nimittäminen ja kokoonpano.* Nykyisin Eläketurvakeskuksen hallituksen kokoonpanosta ja jäsenten valinnasta säädetään tässä pykälässä ja Eläketurvakeskuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 ja 2 momentissa. Nämä asetuksen säännökset ehdotetaan siirrettäväksi tähän pykälään sanamuodoltaan tarkistettuna. Lisäksi hallituksen kokoonpanossa ja nimittämisessä otettaisiin huomioon myös julkisten alojen eläkejärjestelmien edustus.

Ehdotetussa pykälässä hallituksen jäsenten lukumäärää lisätään kahdella jäsenellä. Hallitukseen kuuluisi 15 jäsentä. Hallituksessa olisi sosiaali- ja terveysministeriön määräämän puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi 13 edustajiston valitsemaa jäsentä. Jäsenten lukumäärän kasvattamisella turvattaisiin sekä yksityisten että julkisten alojen asiantuntemus Eläketurvakeskuksen hallituksessa. Hallituksen työnantajajäsenten valinnan suorittaisivat Eläketurvakeskuksen edustajiston yksityisten ja julkisten alojen työnantajia edustavat jäsenet, työntekijöitä edustavien jäsenien valinnan suorittaisivat yksityisten ja julkisten alojen työntekijöitä edustavat jäsenet sekä yrittäjäjäsenten valinnan yrittäjäjärjestöjä edustavat jäsenet. Edustajiston kaikki jäsenet valitsisivat yhdessä kolme hallituksen jäsentä, joista yhden tulisi edustaa julkisten alojen eläkelaitoksia. Puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta kullakin hallituksen jäsenellä olisi henkilökohtainen varajäsen, johon sovellettaisiin, mitä hallituksen jäsenestä säädetään.

Pykälässä luovutettaisiin hallituksen jäsenten erityispätevyysvaatimuksista. Sen sijaan säädettäisiin, että hallituksen jäsenillä tulisi olla riittävä työeläkealan tuntemus ja ettei jäsenenä voisi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä liiketoimintakieltoon määrätty.

Ehdotetun pykälän vuoksi Eläketurvakeskuksesta annetun asetuksen 5 §:n 1 ja 2 momentti tulisivat tarpeettomiksi.

11 §. *Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa.* Pykälän sanamuotoa täsmennettäisiin muuttamalla pykälän nykyistä asiasisältöä ja soveltamiskäytäntöä. Lisäksi säädettäisiin, ettei toimitusjohtajana voisi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä liiketoimintakieltoon määrätty.

12 §. *Varajäsenet ja toimitusjohtajan sijainen.* Edellä ehdotetun 7 §:n 6 momentin, 9 §:n 4 momentin ja 11 §:n vuoksi voimassa olevan lain 12 § olisi tarpeeton, joten se ehdotetaan kumottavaksi.

Voimaantulo. Laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädettäisiin lain 5 §:n 3 momentista poikkeavasti, että vuosina 2008 ja 2009 julkisten alojen eläkelaitosten kustannusosuudessa huomioon otettava osuus vakuutetuista työansioista olisi yksi kolmasosa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan kustannusosuudessa huomioon otettava osuus vakuutetuista työansioista olisi kaksi kolmasosaa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan Eläketurvakeskuksen vanha edustajisto valitsisi lain 9 §:n mukaisesti edustajiston valittavana olevat 13 jäsentä hallitukseen, jonka toimikausi alkaa 1 päivänä tammikuuta 2008.

Voimaantulosäännöksen 4 momentissa todettaisiin, että ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.2. Työntekijän eläkelaki

168 §. *Laskuperusteiden laatiminen.* Pykälässä säädetään laskuperusteiden laatimisesta. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ään, jossa edellä ehdotetun mukaisesti säädettäisiin Eläketurvakeskuksen kustannuksia koskevasta vastuusta.

169 §. *Työeläkevakuutusyhtiöille maksettavien vakuutusmaksujen laskuperusteet.* Pykälässä säädetään tarkemmin siitä, mitä työeläkevakuutusyhtiön vakuutusmaksun laskuperusteista on ilmentävä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ään, jossa edellä ehdotetun mukaisesti säädettäisiin Eläketurvakeskuksen kustannuksia koskevasta vastuusta.

180 §. *Eläkelaitosten vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista.* Pykälässä säädetään yksityisten alojen eläkelaitosten vastuusta Eläketurvakeskuksen kustannuksista. Ny-

kyisin yksityisten alojen eläkelaitokset vastaavat Eläketurvakeskuksen kustannuksista eläkelaitoksessa vakuutettujen palkka- ja tulojen mukaisessa suhteessa. Jatkossa myös julkisten alojen eläkelaitokset osallistuisivat Eläketurvakeskuksen kustannuksiin. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin säännös, jossa määritellään tarkemmin eläkelaitosten vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista, ehdotetaan siirrettäväksi Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 pykälään, johon se myös asiayhteytensä puolesta selkeimmin kuuluu.

Tätä pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä todettaisiin yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitosten vastaavan Eläketurvakeskuksen kustannuksista siten kuin Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä säädetään.

Pykälään edellä ehdotettujen muutosten vuoksi pykälän 2 momentti olisi tarpeeton.

182 §. *Työttömyysvakuutusrahaston maksu.* Pykälässä säädetään työttömyysvakuutusrahaston Eläketurvakeskukselle maksamasta maksusta työttömyysajalta karttuvan etuuden kustantamiseksi. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi, jotta työttömyysvakuutusrahaston maksun ositus olisi tasapuolinen pykälän 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille, joiden työttömyys- ja koulutusajan huomioon ottamisesta aiheutuvaa vastuuta ja kuluja työttömyysvakuutusrahaston maksulla katetaan. Voimassa olevan 3 momentin mukaan työttömyysvakuutusrahasto maksaa vakuutusmaksun Eläketurvakeskukselle sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa määräjassa ja Eläketurvakeskus puolestaan hyvittää saamansa varat 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille niissä vakuutettujen työansioiden suhteessa. Yksityisten alojen eläkelaitosten osasta vähennetään Eläketurvakeskuksen kustannusosuus. Aikaisemmin vähennystä ei ole tehty 1 momentissa lueteltujen julkisten alojen eläkelaitosten osasta, koska julkiset eläkelaitokset eivät ole osallistuneet Eläketurvakeskuksen kustannuksiin. Koska myös julkisten alojen eläkelaitokset osallistuisivat jatkossa Eläketurvakeskuksen kustannuksiin, ei jakoa yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitosten osuuden vähentämiseksi ole enää tarpeen tehdä. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että Eläketurvakeskus hyvittää maksuna saamansa va-

rat 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa. Jaetuista varoista ennen hyvitystä vähennettäisiin 1 momentissa mainittujen eläkelaitosten vastuulla oleva Eläketurvakeskuksen kustannusosuus.

202 §. Tietojen maksuttomuus. Pykälässä säädetään Eläketurvakeskuksen, eläkelaitoksen ja muutoksenhakuorganisaation oikeudesta saada maksutta tietoja. Pykälään lisättäisiin viittaus Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin, jossa säädettäisiin Eläketurvakeskuksen oikeudesta periä tuottamistään palveluista toimintokohtaisia palvelumaksuja.

1.3. Maatalousyrittäjän eläkelaki

136 §. Eläkelaitoksen vastuu palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta ja Eläketurvakeskuksen kustannuksista. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että lainkohta koskisi pelkästään Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuuta Eläketurvakeskuksen kustannuksista.

1.4. Kunnallinen eläkelaki

132 §. Valvontamaksu, oikeushallintomaksu, Eläketurvakeskukselle menevät maksut sekä lisäkustannukset ja lisäturvan mak-suosuudet. Edellä ehdotetaan Eläketurvakeskuksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että myös julkiset eläkejärjestelmät osallistuisivat Eläketurvakeskuksen kustannuksiin. Eläkelaitokset vastaisivat kustannuksista vakuutettujen työansioiden mukaisen suhteen perusteella määräytyvällä kustannusosuudella. Lisäksi eläkelaitokset maksaisivat toimintokohtaista palvelumaksua käyttämistään palveluista. Kustannusosuutta määrättäessä julkisten alojen eläkelaitoksissa vakuutetuista työansioista otettaisiin huomioon valtioneuvoston asetuksella säädettävä osuus. Eläkelaitosten kustannusosuuden määrä ja suoritus-aika määrättäisiin sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamissa vastuunjakoperusteissa. Eläketurvakeskuksella olisi oikeus periä eläkelaitosten kustannusosuudesta myös ennakkoa. Koska edellä ehdotettu lainmuutos

velvoittaisi myös Kuntien eläkevakuutuksen osallistumaan Eläketurvakeskuksen kustannuksiin, ehdotetaan, että tämän pykälän 1 momenttiin lisätään tätä koskeva maininta. Eläketurvakeskukselle menevä maksu olisi osa kunnallisen eläkelain 131 §:n mukaisista eläkelaitoksen menoista.

1.5. Valtion eläkelaki

143 a §. Valtiokonttorin osallistuminen Eläketurvakeskuksen kustannuksiin ja hallintoon. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Valtiokonttorin osallistumisesta Eläketurvakeskuksen kustannuksiin. Eläketurvakeskus antaa hajautetun suomalaisen työeläkejärjestelmän toimeenpanossa kaikille työeläkelaitoksille, muun muassa Valtiokonttorille, tarpeellisia työntekijöiden tietojen rekisteröinti-, tilastointi- ja työnjakopalveluja muun muassa viimeisen laitoksen periaatteen soveltamista koskevassa yhteistyössä. Tiedot ja niitä koskevat palvelut perustuvat kehittyneen tietotekniikan hyödyntämiseen. Nämä palvelut ovat muuttumassa kustannusvastaavasti hinnoitelluiksi. Valtion eläketurvan hoidossa tarvittavat Eläketurvakeskuksen palvelut on tarkoitus kattaa vuosittain VaEL-maksun hoitokuluosalla samoin kuin jo nyt tehdään muun muassa yksityisten alojen työeläketurvan toimeenpanossa. Tarkoituksena olisi tiivistää nykyisestä työeläkejärjestelmän sisäistä yhteistyötä, joka näkyisi myös Eläketurvakeskuksen hallintoa järjestettäessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Valtiokonttorin osallistumisesta Eläketurvakeskuksen hallintoon. Eläketurvakeskuksesta annetun lain 7 §:ssä säädetään Eläketurvakeskuksen edustajistosta ja saman lain 9 §:ssä Eläketurvakeskuksen hallituksesta. Säännöksen mukaan Valtiokonttori osallistuisi näiden toimielimien kautta Eläketurvakeskuksen hallintoon.

143 b §. Sopiminen yhteistoiminnasta muiden eläkelaitosten kanssa. Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminnasta Eläketurvakeskuksen ja muiden eläkelaitosten kanssa. Säännöksen mukaan Valtiokonttori voisi sopia yhteistoiminnasta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta näiden eläkelaitosten kanssa.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:n 3 momentin nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus, jossa säädettäisiin tarkemmin siitä, kuinka suuri julkisten alojen eläkelaitosten sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan kustannusosuudessa huomioon otettava osuus näissä eläkelaitoksissa vakuutetuista työansioista olisi Eläketurvakeskuksen kustannusten rahoittamiseksi. Julkisten alojen sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan osallistuminen Eläketurvakeskuksen kustannuksiin tapahtuisi vaiheittain siten, että kahden vuoden siirtymäaikana julkisten alojen eläkelaitosten osuutta määrättäessä otettaisiin huomioon julkisten alojen eläkelaitoksissa vakuutetuista palkoista yksi kolmannes sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen ja Merimieseläkekassan osuutta määrättäessä kaksi kolmasosaa. Tästä säädettäisiin lain voimaantulosäännöksessä. Siten lain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettu valtioneuvoston asetus annettaisiin vuoden 2009 jälkeiselle ajalle.

Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamista koskeva lakiehdotus edellyttäisi, että Eläketurvakeskuksesta annettua valtioneuvoston asetusta tarkistettaisiin vastaamaan mainittuun lakiin ehdotettuja muutoksia.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008. Lakien täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen kuin lait tulevat voimaan. Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamista koskevan ehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentissa olisi säännös, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa nimitetty edustajisto, jonka toimikausi päättyy vuoden 2007 lopussa, valitsee tulevaksi kolmi- vuotiskaudeksi hallituksen siten, kuin lain 9 §:ssä säädetään. Edustajiston ja hallituksen seuraava kolmivuotiskausi alkaa vuoden 2008 alusta, jolloin myös julkisten alojen edustus olisi sekä edustajistossa että hallituksessa mukana.

4. Säättämisjärjestys

Työntekijän eläkelain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain säätämisen yhteydessä Eläketurvakeskuksen perustuslaillinen asema on ollut perustuslakivaliokunnan arvioitavana. Tässä hallituksen esityksessä ei esitetä sellaisia muutoksia, jotka merkittävästi muuttaisivat Eläketurvakeskuksen tehtäviä tai toiminnan rahoitusta koskevia periaatteita. Julkisten alojen eläkelaitosten liittyminen nykyistä kiinteämmin Eläketurvakeskuksen menojen rahoitukseen ja hallintoon ei muuta Eläketurvakeskuksen asemaa eikä sen oikeudellista luonnetta.

Eläketurvakeskus olisi jatkossakin lailla perustettu välilliseen julkiseen hallintoon kuuluva eläkelaitosten yhteistoimintaelin, jolle on laissa säädetty julkisia hallintotehtäviä. Osaan näistä tehtävistä sisältyy myös julkisen vallan käyttöä. Eläketurvakeskus hoitaisi koko työeläkejärjestelmän toimeenpanoon ja kehittämiseen liittyviä työeläkejärjestelmän yhteisiä tehtäviä ja antaisi toimintokohtaisia palveluja eläkelaitoksille. Eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaisivat yksityisten ja julkisten alojen eläkelaitokset. Työeläkelaitokset saisivat vastineen suorittamilleen korvauksille Eläketurvakeskuksen antamina palveluina. Eläkelaitosten kustannusosuus Eläketurvakeskuksen menoista on katsottava maksuksi Eläketurvakeskuksen työeläkejärjestelmälle tuottamista yhteiselimen palveluista. Kustannusosuuden suoritusvelvollisuudesta ja sen suuruuden määräytymisperusteista säädettäisiin laissa. Toimintokohtainen maksu olisi maksu nimenomaisesti palvelusta asianomaiselle eläkelaitokselle. Toimintokohtaisen palvelun maksullisuudesta säädettäisiin myös laissa. Eläkelaitosten kustannusosuutta ja toimintokohtaista maksua ei voida pitää perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaisena verona eikä veron luontoisena maksuna.

Lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Eläketurvakeskuksesta 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun lain (397/2006) 12 §
 ja
muutetaan 1 §, 2 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 2 momentin johdantokappale, 5–7 §, 8 §:n 1 momentin 2 kohta ja 3 momentti sekä 9 ja 11 § seuraavasti:

1 §

Eläketurvakeskus

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1–6 kohdassa mainituissa työeläkelaeissa tarkoitettun työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin.

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:
 1) edistää ja yhteensovittaa työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä;

 Eläketurvakeskuksen tehtävänä on lisäksi:

5 §

Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Eläketurvakeskus kattaa kustannuksensa eläkelaitosten kustannusosuudella, toiminto-

kohtaisilla palvelumaksuilla ja muilla tuotoilla. Eläketurvakeskuksella on oikeus periä tuottamistaan palveluista toimintokohtaisia palvelumaksuja.

Eläkelaitosten kustannusosuutta vahvistettaessa on huolehdittava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittävät kattamaan Eläketurvakeskuksen tehtävistä ja toiminnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään riittävän maksuvalmiuden. Eläketurvakeskuksella on oikeus periä eläkelaitosten kustannusosuudesta ennakkoa.

Eläkelaitosten kesken kustannusosuus jaetaan kussakin eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Kustannusosuutta laskettaessa huomioon otettava työansioiden osuus määrätään kuitenkin erikseen julkisten alojen eläkelaitoksille, Merimieseläkekassalle ja Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle sen mukaan, kuinka suuri osuus Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista arvioidaan kohdistuvan näille eläkelaitoksille. Julkisten alojen eläkelaitosten, Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannusosuudessa huomioon otettavan osuuden suuruus vakuutetuista työansioista ja osuuden tarkistamisesta sääde-

tään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kustannusosuuden määrä ja suoritus aika määräytyvät työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentissa mainittujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien vastuunjakopuusteiden mukaan.

6 §

Eläketurvakeskuksen hallintoelimet ja päätösvalta

Eläketurvakeskuksessa on edustajisto ja hallitus, jotka käyttävät Eläketurvakeskuksen päätösvaltaa. Henkilö ei voi olla samanaikaisesti edustajiston ja hallituksen jäsenenä.

7 §

Edustajiston nimeäminen ja kokoonpano

Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää Eläketurvakeskuksen edustajiston enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Edustajistossa on kolmekymmentä jäsentä. Jäsenistä yksi edustaa sosiaali- ja terveysministeriötä ja yksi valtiovarainministeriötä. Muista jäsenistä viisi edustaa yksityisten ja kaksi julkisten alojen työnantajia, seitsemän yksityisten ja julkisten alojen työntekijöitä, kolme maatalousyrittäjiä ja kaksi muita yrittäjiä. Lisäksi edustajistoon kuuluu yhdeksän työeläkelaitoksia edustavaa jäsentä, joista yksi edustaa eläkekassoja, yksi eläkesäätiöitä ja viisi muita yksityisten alojen eläkelaitoksia sekä kaksi julkisten alojen eläkelaitoksia. Edustajiston kullekin jäsenelle on nimettävä henkilökohtainen varajäsen.

Sosiaali- ja terveysministeriön on edustajiston jäseniä nimitessään määrättävä yksi jäsenistä edustajiston puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen työnantajia ja työntekijöitä edustavien jäsenten nimeämistä varattava yksityisten ja julkisten alojen työnantajien sekä työntekijöiden edustavimmille järjestöille tilaisuus tehdä ehdotuksensa edustajiksi. Samoin ministeriön on ennen maatalousyrittäjiä ja muita yrittäjiä edustavien jäsenten nimeämistä varattava maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien edustavimmille järjestöille tilaisuus tehdä

ehdotuksensa edustajiksi. Jos järjestö ei tee ehdotusta ministeriön määräämässä ajassa, ministeriön on kuitenkin nimettävä jäsenet.

Jos edustajiston jäsen eroaa kesken toimikauden, hänen tilalleen on nimettävä jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen edellä säädetyn mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää edustajiston puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja muille jäsenille suoritettavat palkkiot.

Mitä tässä laissa säädetään edustajiston jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäsenestä.

8 §

Edustajiston tehtävät ja päätöksen teko

Edustajiston tehtävänä on:

2) valita hallituksen kolmetoista jäsentä sekä kullekin jäsenelle henkilökohtainen varajäsen;

Edustajiston kokouksessa kullakin jäsenellä on yksi ääni. Äänen mennessä tasan päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide, paitsi vaaleissa, joissa arpa ratkaisee. Tarkemmat säännökset edustajiston tehtävistä ja päätöksenteosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Hallituksen nimeäminen ja kokoonpano

Eläketurvakeskuksen hallitus nimetään enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on viisitoista jäsentä, joista sosiaali- ja terveysministeriö määrää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksen muut kolmetoista jäsentä valitsee Eläketurvakeskuksen edustajisto. Näistä jäsenistä edustajiston yksityisten alojen työnantajia edustavat jäsenet valitsevat kolme ja julkisten alojen työnantajia edustavat jäsenet yhden sekä yksityisten ja julkisten alojen työntekijöitä edustavat jäsenet yhteensä neljä, maatalousyrittäjiä edustavat jäsenet yhden ja muita yrittäjiä edustavat jäsenet yhden. Edustajiston kaikki jäsenet yhdessä valitsevat kolme muuta hallituksen jäsentä, joista yhden tulee edustaa julkisten alojen eläkelaitoksia.

Hallituksen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta hallituksen kullakin jäsenelle on nimettävä henkilökohtainen varajäsen.

Hallituksen jäsenellä tulee olla riittävä työeläkealan tuntemus ja hänen on oltava hyvämaineinen. Jäsenenä ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Jos hallituksen jäsen eroaa tehtävästään kesken toimikauden, hänen tilalleen on nimettävä hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen edellä säädetyn mukaisesti.

Mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäseneseen.

11 §

Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

Eläketurvakeskuksella on hallituksen nimeämä toimitusjohtaja. Toimitusjohtajalla tulee olla hyvä työeläkealan tuntemus ja hänen on oltava hyvämaineinen. Toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurs-

sissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Hallitus nimeää toimitusjohtajan sijaisen. Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti hänen sijaiseensa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Sen estämättä, mitä tämän lain 5 §:n 3 momentissa säädetään, vuosina 2008 ja 2009 julkisten alojen eläkelaitosten kustannusosuudessa huomioon otettavan osuuden suuruus eläkelaitoksessa vakuutetuista työansioista on yksi kolmasosa sekä Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastaavan osuuden suuruus kaksi kolmasosaa.

Eläketurvakeskuksen edustajisto, jonka toimikausi päättyy 31 päivänä joulukuuta 2007, valitsee tämän lain 9 §:ssä tarkoitetut edustajiston valittavina olevat hallituksen kolmetoista jäsentä 1 päivänä tammikuuta 2008 alkavaksi toimikaudeksi.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 168 §:n 1 momentti, 169 §:n 2 momentti, 180 §, 182 §:n 3 momentti ja 202 § seuraavasti:

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Vakuutusmaksujen, vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteet on laadittava ottaen huomioon ensisijaisesti työntekijöiden ja eläkkeensaajien tämän lain mukaan vakuutettujen etujen turvaaminen ja mitä 174–182 §:ssä sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä säädetään eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja muiden kulujen jakautumisesta. Lisäksi 178–181 §:ssä ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettujen yhteisesti kustannettavien kulujen suorittamista varten voidaan käyttää ennakolta rahastoivaa menetelmää.

169 §

Työeläkevakuutusyhtiöille maksettavien vakuutusmaksujen laskuperusteet

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakuutusmaksun suuruutta määrittäessä otetaan vuosittain huomioon työeläkevakuutusyhtiön osuus 178–181 §:ssä ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä mainituista yhteisesti kustannettavista kuluista.

180 §

Eläkelaitosten vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua yksityisten ja julkisten alojen työeläkeläiden mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset siten kuin Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä säädetään.

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston tulee maksaa maksu Eläketurvakeskukselle vuosittain vastuunjakoperusteissa asetetussa määräajassa. Eläketurvakeskus hyvittää maksuna saamansa varat 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa siten, että jaetuista varoista ennen hyvitystä vähennetään 1 momentissa mainittujen eläkelaitosten vastuulla oleva Eläketurvakeskuksen kustannusosuus. Tarkemmat määräykset maksun hyvittämisestä sisältyvät 183 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin vastuunjakoperusteisiin.

202 §

Tietojen maksuttomuus

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin

korvattava. Eläketurvakeskuksen oikeudesta periä tuottamistaan palveluista toimintokohtaisia palvelumaksuja säädetään Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 136 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006)
 136 §:n 2 momentti seuraavasti:

136 §

*Eläkelaitoksen vastuu palkattomilta ajoilta
 karttuneesta eläkkeen osasta ja Eläketurva-
 keskuksen kustannuksista*

 Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuus-

ta Eläketurvakeskuksen kustannuksista sää-
 detään työntekijän eläkelain 180 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
 kuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
 lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
 teisiin.

4.

Laki**kunnallisen eläkelain 132 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 132 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1293/2006, seuraavasti:

132 §

Valvontamaksu, oikeushallintomaksu, Eläketurvakeskukselle menevät maksut sekä lisäkustannukset ja lisäturvan maksusuudet

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain

(677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 5 §:n mukainen kustannusosuus ja toimintokohtainen palvelumaksu.

—————
 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**valtion eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 22 päivänä joulukuuta 2006 annettuun valtion eläkelakiin (1295/2006) uusi 143 a ja 143 b § seuraavasti:

143 a §

Valtiokonttorin osallistuminen Eläketurvakeskuksen kustannuksiin ja hallintoon

Valtiokonttori vastaa muiden eläkelaitosten kanssa Eläketurvakeskuksen kustannuksista ja maksaa käyttämistään Eläketurvakeskuksen palveluista toimintokohtaista palvelumaksua. Valtiokonttorin kustannusosuudesta ja palvelumaksusta säädetään Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 5 §:ssä.

Valtiokonttorin osallistumisesta Eläketurvakeskuksen hallintoon säädetään Eläketurvakeskuksesta annetun lain 7 ja 9 §:ssä.

143 b §

Sopiminen yhteistoiminnasta muiden eläkelaitosten kanssa

Valtiokonttori voi sopia yhteistoiminnasta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnallisen eläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen sekä muiden eläke- ja vakuutuslaitosten kanssa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 24 päivänä elokuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Eläketurvakeskuksesta 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun lain (397/2006) 12 §
 ja
muutetaan 1 §, 2 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta sekä 2 momentin johdantokappale, 5–7 §, 8 §:n 1 momentin 2 kohta ja 3 momentti sekä 9 ja 11 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Eläketurvakeskus

Eläketurvakeskus

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelaisissa (395/2006), yrittäjien eläkelaisissa (468/1969), maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/1969) ja merimieseläkelaisissa (72/1956) tarkoitetun yksityisten alojen työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin.

Eläketurvakeskus on työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:n 1 momentissa ja 2 momentin 1–6 kohdassa mainituissa työeläkeläisissä tarkoitetun työeläketurvan toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin.

Eläketurvakeskus toimii yhteiselimenä myös työntekijän eläkelain 3 §:n 2 momentissa mainittujen julkisten alojen työeläkeläisten toimeenpanosta vastaaville työeläkelaitoksille siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään.

2 §

2 §

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tehtävät

Eläketurvakeskuksen tulee:

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:

- 1) edistää yksityisten alojen työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä *tekemällä esityksiä ja selvityksiä sekä antamalla viranomaisille lausuntoja yksityisten alojen työntekijöiden ja yrittäjien eläketurvaa tai sen kehittämistä koskevissa asioissa;*

- 1) edistää ja yhteensovittaa työeläketurvan toimeenpanoa ja kehittämistä;

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on:

Eläketurvakeskuksen tehtävänä on *lisäksi*:

5 §

Eläketurvakeskuksen kustannukset

Eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat työntekijän eläkelain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua yksityisten alojen työeläkelätkien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset siten kuin työntekijän eläkelain 180 §:ssä säädetään.

Eläketurvakeskuksella on oikeus periä maksu antamistaan palveluista.

5 §

Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Eläketurvakeskus kattaa kustannuksensa eläkelaitosten kustannusosuudella, toimintokohtaisilla palvelumaksuilla ja muilla tuotoilla. Eläketurvakeskuksella on oikeus periä tuottamistaan palveluista toimintokohtaisia palvelumaksuja.

Eläkelaitosten kustannusosuutta vahvistettaessa on huolehdittava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittävät kattamaan Eläketurvakeskuksen tehtävistä ja toiminnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään riittävän maksuvalmiuden. Eläketurvakeskuksella on oikeus periä eläkelaitosten kustannusosuudesta ennakkoa.

Eläkelaitosten kesken kustannusosuus jaetaan kussakin eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioden mukaisessa suhteessa. Kustannusosuutta laskettaessa huomioon otettava työansioden osuus määrätään kuitenkin erikseen julkisten alojen eläkelaitoksille, Merimieseläkekassalle ja Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle sen mukaan, kuinka suuri osuus Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista arvioidaan kohdistuvan näille eläkelaitoksille. Julkisten alojen eläkelaitosten, Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kustannusosuudessa huomioon otettavan osuuden tarkistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kustannusosuuden määrä ja suoritus aika määräytyvät työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentissa mainittujen sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien vastuunjakoperusteiden mukaan.

6 §

Päätösvalan käyttäminen

Eläketurvakeskuksen päätösvaltaa käyttävät edustajisto ja hallitus.

7 §

Edustajisto

Eläketurvakeskuksen edustajiston nimitää sosiaali- ja terveysministeriö. Edustajistossa on enintään 30 jäsentä. Edustajistoon on määrättävä jäseniksi työnantaja-, työntekijä- ja yrittäjäjärjestöjen edustajia sekä henkilöitä, jotka ovat perehtyneet vakuutusyhtiö-, vakuutuskassa- ja eläkesäätiötoimintaan sekä vakuutuslainoppiin, vakuutuslääketieteeseen ja vakuutusmatematiikkaan. Edustajiston kullekin jäsenelle on nimitettävä henkilökohtainen varajäsen. Hallituksen jäsenenä toimivaa henkilöä ei saa nimitää edustajiston jäseneksi.

Edustajiston jäsenet on nimitettävä tehtävänsä enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Tarkemmat säännökset edustajiston nimittämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Eläketurvakeskuksen hallintoelimet ja päätösvalta

Eläketurvakeskuksessa on edustajisto ja hallitus, jotka käyttävät Eläketurvakeskuksen päätösvaltaa. Henkilö ei voi olla samanaikaisesti edustajiston ja hallituksen jäsenenä.

7 §

Edustajiston nimeäminen ja kokoonpano

Sosiaali- ja terveysministeriö nimeää Eläketurvakeskuksen edustajiston enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Edustajistossa on kolmekymmentä jäsentä. Jäsenistä yksi edustaa sosiaali- ja terveysministeriötä ja yksi valtiovarainministeriötä. Muista jäsenistä viisi edustaa yksityisten alojen työnantajia ja kaksi julkisten alojen työnantajia, seitsemän yksityisten ja julkisten alojen työntekijöitä, kolme maatalousyrittäjiä ja kaksi muita yrittäjiä. Lisäksi edustajistoon kuuluu yhdeksän työeläkelaitoksia edustavaa jäsentä, joista yksi edustaa eläkekassoja, yksi eläkesäätiötä ja viisi muita yksityisten alojen eläkelaitoksia. Edustajiston kullekin jäsenelle on nimettävä henkilökohtainen varajäsen.

Sosiaali- ja terveysministeriön on edustajiston jäseniä nimetessään määrättävä yksi jäsenistä edustajiston puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen työnantajia ja työntekijöitä edustavien jäsenten nimeämistä varattava yksityisten ja julkisten alojen työnantajien sekä työntekijöiden edustavimmille järjestöille tilaisuus tehdä ehdotuksensa edustajiksi. Samoin ministeriön on ennen maatalousyrittäjiä ja muita yrittäjiä edustavien jäsenten nimeämistä varattava maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien edustavimmille järjestöille tilaisuus tehdä ehdotuksensa edustajiksi. Jos järjestö ei tee ehdotusta ministeriön mää-

räämässä ajassa, ministeriön on kuitenkin nimettävä jäsenet.

Jos edustajiston jäsen eroaa kesken toimikauden, hänen tilalleen on nimettävä jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen edellä säädetyn mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää edustajiston puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja muille jäsenille suoritettavat palkkiot.

Mitä tässä laissa säädetään edustajiston jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäsenen.

8 §

Edustajiston tehtävät ja päätöksen teko

Edustajiston tehtävänä on:

- 2) valita hallituksen 11 jäsentä sekä kullekin henkilökohtainen varajäsen;

Kokouksessa on kullakin jäsenellä yksi ääni. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi puheenjohtajan kannattama mielipide, paitsi vaaleissa, joissa arpa ratkaisee. Tarkemmat säännökset edustajiston valinnasta, tehtävistä ja päätöksenteosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Edustajiston tehtävät ja päätöksen teko

Edustajiston tehtävänä on:

- 2) valita hallituksen kolmelta jäseneltä ja kullekin jäsenelle henkilökohtainen varajäsen;

Edustajiston kokouksessa kullakin jäsenellä on yksi ääni. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide, paitsi vaaleissa, joissa arpa ratkaisee. Tarkemmat säännökset edustajiston tehtävistä ja päätöksenteosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Hallitus

Eläketurvakeskuksen hallitukseen kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön määräämät puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Hallitukseen kuuluu myös 11 edustajiston valitsemaa muuta jäsentä, joille kullekin on nimitettävä henkilökohtainen varajäsen. Edustajiston työnantajakärjestöjä edustavat jäsenet valitsevat kolme, työntekijäkärjestöjä edustavat jäsenet samoin kolme ja yrittäjäkärjestöjä edustavat jäsenet kaksi hallituksen jäsenistä. Edustajiston kaikki jäsenet

9 §

Hallituksen nimeäminen ja kokoonpano

Eläketurvakeskuksen hallitus nimetään enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on viisitoista jäsentä, joista sosiaali- ja terveysministeriö määrää puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksen muut kolmelta jäseneltä valitsee Eläketurvakeskuksen edustajisto. Näistä jäsenistä edustajiston yksityisten alojen työnantajia edustavat jäsenet valitsevat kolme ja julkisten alojen työnantajia edustavat jäsenet yhden sekä yksityisten ja jul-

yhdessä valitsevat muut kolme hallituksen jäsentä.

Hallituksen jäsenistä yhden on oltava vakuutuslakimies, yhden vakuutuslääkäri ja yhden vakuutusmatemaatikko. Hallituksen jäsenen on oltava hyvämaineinen.

Hallituksen jäsenet on nimitettävä tehtävänsä enintään kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Tarkemmat säännökset hallituksen valinnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Toimitusjohtaja

Eläketurvakeskuksella on toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan on oltava hyvämaineinen ja hänellä on oltava riittävä työeläkevakuustotoiminnan tuntemus. Hallitus nimittää toimitusjohtajan sijaisen.

kisten alojen työntekijöitä edustavat jäsenet yhteensä neljä, maatalousyrittäjiä edustavat jäsenet yhden ja muita yrittäjiä edustavat jäsenet yhden. Edustajiston kaikki jäsenet yhdessä valitsevat kolme muuta hallituksen jäsentä, joista yhden tulee edustaa julkisten alojen eläkelaitoksia. Hallituksen puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta hallituksen kullekin jäsenelle on nimittävä henkilökohtainen varajäsen.

Hallituksen jäsenellä tulee olla riittävä työeläkealan tuntemus ja hänen on oltava hyvämaineinen. Jäsenenä ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liike-toimintakieltoon.

Jos hallituksen jäsen eroaa tehtävästään kesken toimikauden, hänen tilalleen on nimitettävä hallituksen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen edellä säädetyn mukaisesti.

Mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäsenen.

11 §

Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa

Eläketurvakeskuksella on hallituksen nimeämä toimitusjohtaja. Toimitusjohtajalla tulee olla hyvä työeläkealan tuntemus ja hänen on oltava hyvämaineinen. Toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen eikä konkurssissa oleva eikä myöskään henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Hallitus nimeää toimitusjohtajan sijaisen. Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti hänen sijaisensa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Sen estämättä, mitä tämän lain 5 §:n 3 momentissa säädetään, vuosina 2008 ja 2009 julkisten alojen eläkelaitosten kustannusosuudessa huomioon otettavan osuuden suuruus eläkelaitoksessa vakuutetuista työansioista on yksi kolmasosa sekä Meri-

mieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastaavan osuuden suuruus kaksi kolmasosaa.

Eläketurvakeskuksen edustajisto, jonka toimikausi päättyy 31 päivänä joulukuuta 2007, valitsee tämän lain 9 §:ssä tarkoitetut edustajiston valittavina olevat hallituksen kolmetoista jäsentä 1 päivänä tammikuuta 2008 alkavaksi toimikaudeksi.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

12 §

Varajäsenet ja toimitusjohtajan sijainen

Mitä 7–11 §:ssä säädetään edustajiston tai hallituksen jäsenestä taikka toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti edustajiston tai hallituksen jäsenen henkilökohtaiseen varajäseneseen sekä toimitusjohtajan sijaiseen.

12 §

(kumotaan)

2.

Laki**työntekijän eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 2006 annetun työntekijän eläkelain (395/2006) 168 §:n 1 momentti, 169 §:n 2 momentti, 180 §, 182 §:n 3 momentti ja 202 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Vakuutusmaksujen, vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteet on laadittava ottaen huomioon ensisijaisesti työntekijöiden ja eläkkeensaajien tämän lain mukaan vakuuttettujen etujen turvaaminen ja mitä 174–182 §:ssä säädetään eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja muiden kulujen jakautumisesta. Lisäksi 178–181 §:ssä tarkoitettujen yhteisesti kustannettavien kulujen suorittamista varten voidaan käyttää ennakolta rahastoivaa menetelmää.

Ehdotus

168 §

Laskuperusteiden laatiminen

Vakuutusmaksujen, vastuuvelan ja eläkevastuun laskuperusteet on laadittava ottaen huomioon ensisijaisesti työntekijöiden ja eläkkeensaajien tämän lain mukaan vakuuttettujen etujen turvaaminen ja mitä 174–182 §:ssä *sekä Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä* säädetään eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja muiden kulujen jakautumisesta. Lisäksi 178–181 §:ssä *ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä* tarkoitettujen yhteisesti kustannettavien kulujen suorittamista varten voidaan käyttää ennakolta rahastoivaa menetelmää.

169 §

Työeläkevakuutusyhtiölle maksettavien vakuutusmaksujen laskuperusteet

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan vuosittain huomioon työeläkevakuutusyhtiön osuus 178–181 §:ssä mainituista yhteisesti kustannettavista kuluista.

169 §

Työeläkevakuutusyhtiöille maksettavien vakuutusmaksujen laskuperusteet

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakuutusmaksun suuruutta määrättäessä otetaan vuosittain huomioon työeläkevakuutusyhtiön osuus 178–181 §:ssä *ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä* mainituista yhteisesti kustannettavista kuluista.

180 §

Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Eläketurvakeskuksen kustannuksista eläkelaitokset vastaavat yhteisesti eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Eläkelaitosten on Eläketurvakeskuksen kustannusten korvaamiseksi suoritettava ennakkomaksu ja lopullinen maksu, joiden suuruus ja suoritusajat määritellään tarkemmin 183 §:n 2 momentissa mainituissa vastuunjakoperusteissa.

Eläketurvakeskuksen vuotuisten kustannusten kattamiseksi perittävää maksua vahvistettaessa on otettava huomioon Eläketurvakeskuksen muut tuotot. Maksua vahvistettaessa on huolehdittava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittävät kattamaan Eläketurvakeskuksen tehtävistä ja toiminnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään riittävän maksuvalmiuden.

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston tulee maksaa maksu Eläketurvakeskukselle vuosittain vastuunjakoperusteissa asetetussa määräajassa. Eläketurvakeskus hyvittää maksuna saamansa varat 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa. Eläketurvakeskus hyvittää maksuna saamansa varat ensin 1 momentin 3–7 kohdassa mainituille eläkelaitoksille, jonka jälkeen maksusta vähennetään Eläketurvakeskuksen kustannusosuus. Jäljelle jäänyt osa maksusta hyvitetään 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituille eläkelaitoksille. Tarkemmat määräykset maksun hyvittämisestä sisältyvät 183 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin vastuunjakoperusteisiin.

180 §

Eläkelaitosten vastuu Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat *työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettua yksityisten ja julkisten alojen työeläkelakien mukaista eläketurvaa hoitavat eläkelaitokset siten kuin Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:ssä säädetään.*

182 §

Työttömyysvakuutusrahaston maksu

Työttömyysvakuutusrahaston tulee maksaa maksu Eläketurvakeskukselle vuosittain vastuunjakoperusteissa asetetussa määräajassa. Eläketurvakeskus hyvittää maksuna saamansa varat 1 momentissa mainituille eläkelaitoksille eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden suhteessa *siten, että jaetuista varoista ennen hyvitystä vähennetään 1 momentissa mainittujen eläkelaitosten vastuulla oleva Eläketurvakeskuksen kustannusosuus.* Tarkemmat määräykset maksun hyvittämisestä sisältyvät 183 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin vastuunjakoperusteisiin.

202 §

Tietojen maksuttomuus

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta *ne* tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava.

202 §

Tietojen maksuttomuus

Eläkelaitoksella, Eläketurvakeskuksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada maksutta tiedot, jotka niillä on tämän lain mukaan oikeus saada. Jos tiedot tarvitaan tietyssä muodossa ja siitä aiheutuu tietojen luovuttajalle olennaisia lisäkustannuksia, kustannukset on kuitenkin korvattava. *Eläketurvakeskuksen oikeudesta periä tuottamistaan palveluista toimintokohtaisia palvelumaksuja säädetään Eläketurvakeskuksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**maatalousyrittäjän eläkelain 136 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä joulukuuta 2006 annetun maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 136 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

136 §

Eläkelaitoksen vastuu palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta ja Eläketurvakeskuksen kustannuksista

 Eläketurvakeskuksen kustannuksista 1 momentissa tarkoitettut eläkelaitokset vastaavat siten kuin työntekijän eläkelain 180 §:ssä säädetään.

Ehdotus

136 §

Eläkelaitoksen vastuu palkattomilta ajoilta karttuneesta eläkkeen osasta ja Eläketurvakeskuksen kustannuksista

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen vastuusta Eläketurvakeskuksen kustannuksista säädetään työntekijän eläkelain 180 §:ssä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**kunnallisen eläkelain 132 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 13 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kunnallisen eläkelain (549/2003) 132 §:n otsikko ja 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1293/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

132 §

132 §

Valvontamaksu, oikeushallintomaksu ja lisäturvan maksuosuudet

*Valvontamaksu, oikeushallintomaksu, **Eläketurvakeskukselle menevät maksut sekä lisäkustannukset ja lisäturvan maksuosuudet***

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu sekä työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu.

Edellä 131 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin menoihin kuuluviksi luetaan myös vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) 1 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontamaksu, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain (677/2005) 16 §:n mukainen oikeushallintomaksu sekä *Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 5 §:n mukainen kustannusosuus ja toimintokohtainen palvelumaksu.*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.